

Молодь і ринок

ЩОМІСЯЧНИЙ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ЖУРНАЛ

№ 1 (199) січень 2022

Видається з лютого 2002 року

УДК 051 Журнал “Молодь і ринок” внесений до переліку наукових фахових видань України (**категорія “Б”**) у галузі педагогічних наук: 011 – Освітні педагогічні науки, наказ Міністерства освіти і науки України від 02.07.2020 №886 (додаток 4). Спеціальності: 012 – Дошкільна освіта; 013 – Початкова освіта; 014 – Середня освіта (за предметними спеціалізаціями); 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями); 016 – Спеціальна освіта, наказ МОН України від 24.09.2020 № 1188 (додаток 5).

Засновник і видавець: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
Україна, 82100, Львівська область, Дрогобич, вул. Івана Франка, 24
Видання зареєстровано в Міністерстві юстиції України.
Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
Серія КВ №12270–1154 ПР від 05.02.2007 р.

ISSN 2308-4634 (Print) “Молодь і ринок” індексується у таких базах даних: Google Scholar; Polish Scholarly Bibliography (PBN); **ERIH PLUS**; **Index Copernicus** (ICV 2018: 80.20; ICV 2019: 85.80; ICV 2020: 82.12)

DOI: <https://doi.org/10.24919/2617-0825.1/199.2022>

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор: **Микола ГАЛІВ** – д.пед.н., доц.,

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ

Іван БАХОВ – д.пед. н., проф., *Міжрегіональна академія управління персоналом*

Наталія БИШЕВЕЦЬ – к.пед.,н.,

Національний університет фізичного виховання і спорту України

Галина БЛАВИЧ – д.пед.н., проф.,

ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”

Ірина ЗВАРИЧ – д.пед. н., проф.,

Київський національний торговельно-економічний університет

Микола ПАНТЮК – д.пед.н., проф.,

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Тетяна ПАНТЮК – д.пед.н., проф.,

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Лукаш ТОМЧИК – д.,соц., н., (педагогіка), *Педагогічний університет в Кракові, Польща*

Надія Лаура СЕРДЕНЦЮК – к.пед.,н.,

Сучавський університет імені Штефана чел Маре (м.Сучава, Румунія)

Даніель УОЛЛЕР – д.філос.,н., *Університет Центрального Ланкаширу*

(м.Престон, Великобританія)

Марія ЧЕПІЛЬ – д.пед. н., проф., академік *АНВО України,*

Заслужений діяч науки і техніки України,

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Олександра ЯНКОВИЧ – д.пед., н., проф.,

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка;

д. хабіліт., проф., Кувясько-Поморська вища школа (м.Бидгош, Польща)

Адреса редакції: Україна, 82100, Львівська область, Дрогобич, вул. Івана Франка, 24

Тел., +38 (068) 502-45-49; e-mail: molodirynok@gmail.com; веб-сайт: <http://mir.dsru.edu.ua>

Рекомендовано до друку вченою радою Дрогобицького державного педагогічного університету
(протокол №1 від 27.01.2022 р.)

Посилання на публікації “Молодь і ринок” обов’язкові

Редакція зберігає за собою право скорочувати і виправляти матеріали. Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди, а не погляди редакції. За достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв, статистичних даних та інших відомостей відповідають автори публікацій.

Підписано до друку 31.01.2022 р. Ум. друк. арк. 18,9.

Папір офсетний. Друк офсетний. Наклад 100 прим. Формат 60 x 84 1/8. Гарнітура Times New Roman.

Віддруковано у поліграфічній фірмі “ШВИДКОДРУК”

82100, Львівська обл., м. Дрогобич, вул. Данила Галицького, 1
тел.: (0324) 41-08-90

© Молодь і ринок, 2022

Молодь і ринок

№1 (199) січень 2022

ЗМІСТ

Микола Пантюк, Ірина Садова, Соломія Ілляш Готовність педагога до роботи в умовах освітньої інклюзії як наукова проблема.....	6
Леонід Оршанський, Іван Нищак, Юрій Павловський Педагогічні умови формування творчої активності майбутніх учителів трудового навчання у процесі професійної підготовки.....	12
Марія Чепіль Теоретико-методичні засади діяльності батьківських гуртків у Галичині (1919–1939 рр.).....	18
Юлія Колісник-Гуменюк Реформування професійно-художньої освіти як необхідна передумова модернізації.....	23
Тетяна Кристопчук Підготовка вчителів-вихователів до роботи з дітьми з особливими виховними та освітніми потребами: зарубіжний досвід.....	28
Наталія Мукан, Наталія Морська Дослідження ставлення викладачів до організації професійного розвитку у дистанційному форматі (на прикладі Національного університету “Львівська політехніка”).....	33
Ольга Гершуненко, Дмитро Пашенко, Наталія Примаченко Формування громадянської активності старшокласників у позакласній діяльності.....	39
Світлана Замрозович-Шадріна Сутність і характеристика поняттєво-категоріального апарату дослідження формування навичок здорового способу життя у позашкільному закладі освіти.....	44
Оксана Шквир, Галина Дудчак, Наталія Казакова, Наталія Сівак Формування професійних компетентностей майбутніх магістрів початкової освіти.....	49
Лідія Сліпчишин, Марина Мелько Мала академія як інноваційна форма професійного розвитку майбутніх фахівців кулінарного профілю...	56
Світлана Кушнірук, Ірина Дубровіна, Оксана Тепла Концептуальні підходи до формування змісту освітньо-професійної програми бакалаврського рівня “педагогіка дозвілля”.....	62
Олена Невмержицька, Андрій Бориславський Шляхи формування в учнівської молоді потреби в здоровому способі життя.....	67
Володимир Салій, Наталія Сторонська Ефективні форми та методи розвитку музичної культури школярів.....	71
Тетяна Дорош Мистецькі конкурси як засіб творчого зростання майбутніх учителів музики.....	76
Oksana Chaika, Panagiotis G. Krimpas Dialogic interaction: inclusivity of poly-/multiculturally oriented facets in foreign language instruction and acquisition...	81

Оксана Волошина, Вікторія Станішевська

Роль сенсорної лексики у створенні художньої образності в романі Ф.С. Фіцджеральда “Ніч лагідна”...89

Ванда Вишківська, Аліна Черепинська, Ольга Іллішова, Олена Войчун

Становлення суб’єктної позиції студента як необхідна умова формування ціннісно зорієнтованої професійної компетентності.....95

Олег Стечкевич

Особливості організації змішаного та дистанційного навчання у закладах фахової передвищої та вищої освіти...101

Lubov Dolnikova, Svitlana Kravets

Methods of art pedagogy in the process of educating students with special needs in vocational education and training (VET) institutions.....107

Наталія Тимошук

Flipped classroom як інноваційний метод викладання іноземної мови: теоретико-методологічний аспект...113

Іван Фрайт, Юрій Чорний

Методика формування виконавської майстерності скрипаля у педагогічній діяльності Георгія Павлія...118

Інна Радюк

Науково-дослідницька робота як складова професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів...123

Галина Ліщинська-Кравець, Галина Мельник

Особливості формування творчої активності майбутніх учителів та технологій як структурного компонента їх педагогічної майстерності.....128

Svitlana Voloshanska, Inesa Drozd, Grigorii Kossak

Analysis of information related to consumption by students of foods with a high vitamin C content.....134

Олександра Кухтяк

Особливості розроблення навчально-методичного забезпечення професійної підготовки бакалаврів спеціальності “Інформаційна, бібліотечна та архівна справа” в контексті компетентісного підходу.....140

Тетяна Гера, Надія Кузан

Арттерапевтичний потенціал інноваційних методів навчання технологій бойківської вишивки та бісероплетіння.....144

Тетяна Щегольєва

Специфіка викладання англійської мови за професійним спрямуванням прикордонникам в умовах євроінтеграції.....150

Петро Турянський

Формування фундаментальних понять про постановку голосу вокаліста як проблема фахової підготовки...155

Мирослава Мазурок, Ольга Саприкіна

Сторітелінг як ефективний інструмент формування комунікативної компетентності здобувачів освіти Нової української школи.....160

Алла Моренцова, Тетяна Варянюк

Робота з машинним перекладом як складова змісту підготовки фахівців з іноземних мов.....166

Сергій Цюра

Розвиток диригентсько-хорової педагогіки в Україні: виклики сьогодення.....170

Оксана Трухан

Психолого-педагогічні й методичні умови навчання іноземної мови учнів з особливими освітніми потребами.....175

Youth & market

MONTHLY SCIENTIFIC-PEDAGOGICAL JOURNAL

№ 1 (199) January 2022

Published since February 2002

UDC 051 The journal "Youth and market" is included into the list of scientific professional publications of Ukraine (**category "B"**) in the field of pedagogical sciences: 011 – Educational, pedagogical sciences, the order of the Ministry of Education and Science of Ukraine from 02.07.2020 No. 886 (Appendix 4). Specialties: 012 – Preschool education; 013 – Primary education; 014 – Secondary education (due to subject specializations); 015 – Professional education (according to specializations); 016 – Special education, order of the Ministry of Education and Science of Ukraine from 09.24.2020 No. 1188 (Appendix 5).

Founder and published: Drohobych State Pedagogical University by I. Franko

Ivan Franko, 24 Str., Drohobych, Lviv region, Ukraine 82100

The journal is registered in the Ministry of Justice of Ukraine

Published State registration license: Series KB № 12270 – 1154 IIP since 05.02.2007

ISSN 2308-4634 (Print) "Youth and market" is indexed in such databases: Google Scholar; Polish

ISSN 2617-0825 (Online) Scholarly Bibliography (PBN); **ERIH PLUS**; **Index Copernicus** (ICV 2018: 80.20; ICV 2019: 85.80; ICV 2020: 82.12)

DOI: <https://doi.org/10.24919/2617-0825.1/199.2022>

EDITORIAL BOARD

Head editor: Mykola HALIV – *Doctor of Pedagogic Sciences, Associate Prof., Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University*

EDITORIAL BOARD MEMBERS

Ivan BAKHOV – *Doctor of Pedagogic Sciences, Prof.,*

Interregional Academy of Personnel Management

Nataliya BYSHEVETS – *Candidate of Pedagogic Sciences,*

National University of Physical Education and Sports of Ukraine

Halyna BILAVYCH – *Doctor of Pedagogic Sciences, Prof.,*

SHEE "Vasyl Stefanyk Precarpathian National University"

Iryna ZVARYCH – *Doctor of Pedagogic Sciences, Prof.,*

Kyiv National University of Trade and Economics

Mykola PANTYUK – *Doctor of Pedagogic Sciences, Prof.,*

Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

Tetyana PANTYUK – *Doctor of Pedagogic Sciences, Prof.,*

Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

Lukasz TOMCZYK – *Doctor of Social Sciences (Pedagogic),*

Pedagogical University of Cracow, Poland

Nadia Laura SERDENCUC – *Candidate of Pedagogic Sciences,*

Stefan cel Mare University from Suceava (Romania)

Daniel WALLER – *Doctor of Philosophy Sciences, University of Central Lancashire*

(Preston, UK)

Mariya CHEPIL – *Doctor of Pedagogic Sciences, Prof.,*

Academician of the Academy of Higher Education of Ukraine,

Honored Worker of Science and Technology of Ukraine,

Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

Oleksandra YANKOVYCH – *Doctor of Pedagogic Sciences, Prof.,*

Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University;

Dr. habilit., Prof., Kuyavian-Pomeranian High School (Bydgoszcz, Poland)

Editorial office: Ukraine 82100, Lviv region, Drohobych, Ivan Franko, 24 str,

Tel. +38 (068) 502-45-49; e-mail: molodirynok@gmail.com; website: <http://mir.dspu.edu.ua>

Recommended for publication by Academic Council of Drohobych State Pedagogical University
(protocol № 1, 27.01.2022)

Links to the publication of "Youth and market" obligatory

Edition reserves the right to shrink and correct the matter. Articles signed by author express their own point of view. Authors of publications are responsible for the accuracy of facts, quotations, private names, geographical names, statistics etc.

Signed to print 31.01.2022

Offset paper. Offset print. Edition of 100 copies. Size 60 x 84 1/8. Letter Times New Roman

Printed in the printing firm "Shwydkodruk" ("FastPrint")

Danylo Halytsky str., 1, Drohobych. Lviv Region 82100

tel.: (0324) 41-08-90.

Youth & market, 2022

Youth & market

№1 (199) January 2022

CONTENTS

- Mykola Pantiuk, Iryna Sadova, Solomiya Illyash**
The readiness of a teacher to work in conditions of educational inclusion as a scientific problem6
- Leonid Orshanskyi, Ivan Nyshchak, Yuriy Pavlovskyy**
Pedagogical conditions formation of creative activity of future teachers
of labor education in the process of professional training12
- Mariya Chepil**
Theoretical and methodological principles of the activity of parental associations in Galicia (1919–1939).....18
- Yuliia Kolisnyk-Humeniuk**
Reforming of vocational and artistic education as a necessary prerequisite for modernization.....23
- Tetiana Krystopchuk**
Training teachers to work with children with special educational needs: foreign experience.....28
- Nataliya Mukan, Nataliya Morska**
The research of teachers' attitudes towards professional development organization
in remote format (the case of Lviv Polytechnic National University).....33
- Olga Gershunenko, Dmytro Pashchenko, Nataliia Prymachenko**
Formation of civic activity of senior students in extracurricular activities.....39
- Svitlana Zamrozevych-Shadrina**
Essence and characteristics of the conceptual and category apparatus
of research of formation of healthy lifestyle skills in extracurricular educational institution.....44
- Oksana Shkvyr, Halyna Dudchak, Nataliia Kazakova, Nataliia Sivak**
Formation of professional competencies of the future masters of primary education.....49
- Lidiia Slipchyshyn, Marina Melko**
The small academy as an innovative form of professional development of the future culinary professionals...56
- Svitlana Kushniruk, Iryna Dubrovina, Oksana Tepla**
Conceptual approaches to the formation of the contents of the educational and
professional program "leisure pedagogy" of the bachelor level62
- Olena Nevmerzhytska, Andrii Boryslavskyy**
Ways of forming the need for a healthy lifestyle among young pupils.....67
- Volodymyr Sali, Nataliia Storonska**
Effective forms and methods of development of musical culture of schoolchildren.....71
- Tetiana Dorosh**
Art competitions as a means of creative growth for future music teachers.....76
- Oksana Chaika, Panagiotis G. Krimpas**
Dialogic interaction: inclusivity of poly-/multiculturally oriented facets in foreign language instruction and acquisition...81

Oksana Voloshyna, Victoria Stanishevska The sensory vocabulary role in the creation of artistic image in the novel by F.S. Fitzgerald “Tender is the night”...89	89
Vanda Vyshkivska, Alina Cherepynska, Olha Ilishova, Olena Voichun Formation of the student’s subject position as a necessary condition for the formation of value-oriented professional competence95	95
Oleh Stechkevych The peculiarities of blended and distance learning organisation in institutions of tertiary and higher education...101	101
Lubov Dolnikova, Svitlana Kravets Methods of art pedagogy in the process of educating students with special needs in vocational education and training (VET) institutions.....107	107
Nataliia Tymoshchuk Flipped classroom as an innovative method of foreign language teaching: theoretical and methodological aspect....113	113
Ivan Frait, Yurii Chorny Methods of forming the performing skills of a violinist in the pedagogical activities of Georgiy Pavliy.....118	118
Inna Radiuk Scientific research work as a component of professional training of the future primary teacher.....123	123
Halyna Lishchynska-Kravets, Halyna Melnyk Peculiarities of formation of creative activity of future teachers of labor education and technologies as a structural component their pedagogical skills128	128
Svitlana Voloshanska, Inesa Drozd, Grigorii Kossak Analysis of information related to consumption by students of foods with a high vitamin C content.....134	134
Oleksandra Kukhtiak Features of development of methodological support for professional training of the bachelors of “Information, library, and archival affairs” in the context of competency approach140	140
Tatiana Gera, Nadiya Kuzan Therapeutic art potential of the innovative methods of teaching the boikos’ embroidery and beadweaving techniques.....144	144
Tetyana Shcheholeva Specifics of teaching English to border guards in the context of European integration.....150	150
Petro Turianskyi Shaping fundamental ideas pertaining to voice training of a vocal singer as an issue in professional training...155	155
Myroslava Mazurok, Olha Saprykina Storytelling as an effective tool formation of communicative competence of educators of the New Ukrainian school..160	160
Alla Morentsova, Tatiana Varianko Working with machine translation as a component of the content of the training of language specialists.....166	166
Serhii Tsiura Development of conductor and choral pedagogy in Ukraine: challenges of today.....170	170
Oksana Trukhan Psychological, pedagogical and methodical conditions of foreign language teaching for students with special educational needs175	175

**РОЛЬ СЕНСОРНОЇ ЛЕКСИКИ У СТВОРЕННІ ХУДОЖНЬОЇ ОБРАЗНОСТІ
В РОМАНІ Ф.С. ФІЦДЖЕРАЛЬДА “НІЧ ЛАГІДНА”**

УДК 811.111:81'25

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2022.254061>

Оксана Волошина, кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української та іноземних мов

Вінницького національного аграрного університету

Вікторія Станішевська, здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Вінницького національного аграрного університету

**РОЛЬ СЕНСОРНОЇ ЛЕКСИКИ У СТВОРЕННІ ХУДОЖНЬОЇ ОБРАЗНОСТІ
В РОМАНІ Ф.С. ФІЦДЖЕРАЛЬДА “НІЧ ЛАГІДНА”**

У процесі аналізу роману Ф.С. Фіцджеральда “Ніч лагідна” було досліджено насиченість тексту сенсорною лексикою. В мікрополі якості, що сприймається зором, було досліджено лексичні одиниці використання світла та лексичні одиниці використання кольору. Наведено звукопозначення, які представлені вживаннями лексичних одиниць. Досліджено використання тактильної лексики, одоризмів, смакопозначень. Доведено, що Ф.С. Фіцджеральд в романі “Ніч лагідна” використав яскраве різноманіття лексики, яка сприймається чуттєво, і вона відіграє значну роль при формуванні художнього образу.

Ключові слова: сенсорна лексика; художня образність; конотація; звукопозначення; тактильна лексика.
Лім. 14.

Oksana Voloshyna, Ph.D. (Philology), Associate Professor of the
Ukrainian and Foreign Languages Department
Vinnytsia National Agrarian University

Victoria Stanishevskya, Applicant of the first (Bachelor's) Level of Higher Education
Vinnytsia National Agrarian University

**THE SENSORY VOCABULARY ROLE IN THE CREATION OF ARTISTIC IMAGE
IN THE NOVEL BY F.S. FITZGERALD “TENDER IS THE NIGHT”**

In the process of analyzing Fitzgerald's novel “Tender is the Night” the saturation of the text with sensory vocabulary was investigated. Lexical units of light use and lexical units of color use were studied in the micro field of perceived quality. Sound notations, which are represented by the use of lexical units, are given. The use of tactile vocabulary, odorisms, flavoring sense has been also studied. It is proved that in his novel “Tender is the Night”, F.S. Fitzgerald used a vivid variety of vocabulary that is perceived by the senses, and it plays a significant role in shaping the artistic image. The most typical for the novel by F.S. are analyzed. Fitzgerald's “Tender is the Night” is an adherent connotation of the vocabulary of sensory perception, namely the role of the textual connotation of sound symbols and the textual connotation of tactile vocabulary is considered in detail. The expression of sound quality as a perceptual feature is studied. The saturation of the text with tactile vocabulary is characterized. Analysis of the use of sensory vocabulary in the novel “Tender is the Night” by F.S. Fitzgerald showed that sensory vocabulary plays a significant role in creating an artistic imagery, revealing themes and authorial ideas. It is proved that the concept of connotation is closely related to the concept of imagery, which is an emotionally expressive component of the word. The novel also uses 195 different lexical units, which relate to tactile vocabulary, and which have different connotations. It is stated that in the novel by F.S. Fitzgerald's the tactile vocabulary is used in full accordance with its traditional “force field”. The nature of emotionally expressive, evaluative and other textual connotations of units of sensory vocabulary, the basic principles of using this vocabulary as a means of creating artistic imagery are revealed.

Keywords: sensory vocabulary; artistic imagery; connotation; sound notation; tactile vocabulary.

Постановка проблеми. Текст художнього твору являє собою багатомірну змістову єдність, в якій віддзеркалюється психологія письменника, де реалізується в літературній формі ідея, а також відображається унікальне явище людської свідомості – мова, яка через системно-функціональні, семантичність, стилеві, стилістичні і інші організації розкриває національну та індивідуально-лінгвістичну концептуальну картину світу.

Одним з нових напрямків в області теорії художнього тексту є виявлення функціонального навантаження його елементів, визначення явних та неявних значень, які виникають як результат їх семантичної взаємодії з іншими елементами тексту, їх ролі у змістовій структурі тексту, віддзеркалення авторського ставлення до того, що повідомляється, до авторської мети, що розкривається в художніх образах.

Під терміном художня образність в широкому сенсі слід розуміти наочність, предметно-чуттєву

форму, що дана нам в відчуттях, емоційну насиченість, змістовність, тобто властивість передавати в конкретно-чуттєвій формі складний зміст, що не співпадає із зовнішнім значенням образу. За кожною одиницею сенсорної лексики стоїть чуттєвий образ нижчого рівня, який в художньому тексті може стати образом художнім.

Аналіз основних досліджень і публікацій.

Аналіз наукової літератури показує, що у філологічній науці є теоретичний фундамент успішного відтворення семантики окремих складових лексико-семантичних полів. Роботи таких вчених, як О. Ільченко (2002) [9], Т. Семашко (2015) [11] висвітлюють зміст етнокультурних стереотипів смакового модусу сприйняття.

Використання сенсорної лексики як ілюстративного матеріалу для перекладознавчих положень відображені у працях І. Гулько, О. Волошиної (2021) [8], Р. Кравця (2017) [10], Т. Семашко (2015) [12]. Інтегральний опис мовної системи відображено у роботі Н. Телекало (2018) [13], О. Волошиної (2013) [6], Т. Семашко (2015) [12].

Концепції, розроблені науковцями, визначають статус сенсорної лексики у мові та особливості її функціонування у мовленні, слугують підґрунтям для її подальшого вивчення.

Формування мети статті. Метою статті є дослідження ролі сенсорної лексики у створенні художньої образності в романі Ф. Фіцджеральда “Ніч лагідна”.

Виклад основного матеріалу. Романи Ф. Фіцджеральда гранично ліричні, проте в них повно і переконливо представлено не лише примхливу індивідуальну психологію, а й відтворено соціальні реалії в їх історичній конкретиці. До того ж, завжди відчувається якась потаємна сторона людської особистості, непізнане глибинне “щось”, неповторний аромат індивідуальності. Серед авторських знахідок Ф. Фіцджеральда, які великою мірою сприяють такій ліричній об’ємності, ми можемо відзначити його наближеність до романтичної естетики, зокрема, символізування реалій і явищ, системне використання їх як стрижневих образів-організаторів тексту та інтертекстуальності, що й поглиблює, й розширює сприймання їх читачем.

Творчість письменника відноситься до модернізму, який являє собою множинність художніх напрямів зі спільним світоглядом. Виділивши в собі окремі якості, модернізм роздробив звичний художній образ, який є одним з найбільших джерел сенсорної лексики. Так, перебільшена увага митців до змісту образу отримала назву натуралізму, його виразність переросла в абстракціонізм, емоційна насиченість

стала експресіонізмом, а багатозначність, надзвичайність і сьогодні відома як сюрреалізм. Модерністи вважали, що хаос сучасного життя сприяє загостренню почуття самотності людини, тому що ворожа дійсність лякає її своєю непереборністю [2, 28; 4, 421; 7, 18].

“Ніч лагідна” – багато в чому автобіографічний роман його автора, адже він довго прагнув успіху і врешті досяг його, але не витримав випробування славою і достатком.

В процесі аналізу роману Ф. Фіцджеральда “Ніч лагідна” нами було досліджено лексику, що сприймається чуттєво. Вибірково ми звернули увагу на те що, насиченість тексту сенсорною лексикою дуже висока – 835 лексичних одиниць, що складає 3 використання на одну сторінку.

В мікрополі якості, що сприймається зором, акцент зміщується в сторону кольору. Ми виявили 147 лексичних одиниць використання світла і 331 лексичних одиниць використання кольору.

Звукопозначення в романі Ф. Фіцджеральда “Ніч лагідна” представлені 120 вживаннями лексичних одиниць, які різняться своєю семантичною структурою. Тут і голоси людей, і звуки природи: *whisper, murmur, cry, buzz, sing, sound, grunt, echo, crust, laugh, croon, etc.* Широко використовуються позначення відсутності звуку, тиші, зокрема *still, silent, silence*, а також позначення гучності звуку такі як *loud, noisy, quiet*.

У романі також надзвичайно багато використовується тактильна лексика зокрема, *cold, hot, heat, ice, chill, cool, wet, solid, soft, warm, dry, damp, etc.* Узагалом у творі використовується 195 вживань різних лексичних одиниць, які відносяться до тактильної лексики. Багато також і одоризмів: *odorous, rotten, fragrant, fresh, foul*, які вживаються 15 разів і мають різноманітну конотацію. Смакопозначень автор вживає найменше, але вони чітко передають гаму смаків у творі. Зокрема, такі лексичні одиниці як *sweet, salty, bitter, sweetness* використовуються 19 разів.

Таким чином, Ф. Фіцджеральд в своєму романі “Ніч лагідна” використав яскраве різноманіття лексики, яка сприймається чуттєво, вона відіграє значну роль при формуванні художнього образу.

Вираження якості звуку як чуттєво сприймаємої ознаки є також дуже важливою для напрямку Ф. Фіцджеральда, і велику кількість використання звукономінуючої лексики, а також різноманіття її одиниць являється однією з важливих особливостей стилю автора.

Більшість звукопозначень – це звуки людського голосу, хоча дуже багато звуків природи, музики і т.д [1, 20; 3, 761–765; 5, 22–24; 7, 16–18].

РОЛЬ СЕНСОРНОЇ ЛЕКСИКИ У СТВОРЕННІ ХУДОЖНЬОЇ ОБРАЗНОСТІ В РОМАНІ Ф.С. ФІЦДЖЕРАЛЬДА “НІЧ ЛАГІДНА”

По відношенню до емоційної ознаки “приємний/неприємний” можна відмітити, що позитивною оцінкою характеризуються багато звуків: *sing, melody, whisper, chatter*; багато звукопозначень з негативною інгерентною конотацією *annoy, cry, scream, shriek, horns, yell, buzz, echo, crust, grunt, etc.*

Зокрема, “The child yelled with fear and delight and the woman watched with a lovely peace, without a smile” [14, 40].

Часто вживане *cry*, що вводиться в прямій мові, втрачає значення гучності, отримуючи значення стурбованості, таким чином втрачаючи свою інгерентну ознаку, отримуючи іншу: “What happ’d’ed?” cried Rosemary. “Do all the Americans in Paris just shoot at each other all the time?” [14, 138].

На нашу думку, використання такої великої кількості різноманітних звукопозначень в романі “Ніч лагідна” пояснюється тим, що письменник хотів як найкраще передати відчуття марності життя у світі багатіїв на фоні багатої і розкішної природи й вираження безтурботності, спокою й рівноваги.

Зокрема, опис першої частини роману відбувається на середземноморському узбережжі, тому звуки моря і навколишнього пейзажу певним чином повинні впливати на підсвідомість, вчинки, дії й сам характер головних героїв роману. Саме біля моря людина відчуває душевну рівновагу завдяки чудодійній силі морських хвиль, тому різноманітні звуки, які “промовляє” морська стихія, є невід’ємною частиною в створенні відповідної атмосфери в романі, а також в створенні та впливі на самих персонажів. Наприклад, зародження почуття кохання Розмарі до Діка Дайвера відбулося саме біля моря, на пляжі невгамовної Рів’єри: “As Rosemary came onto the beach a boy of twelve ran past her and dashed into the sea with exultant cries” [14, 35].

“The breath of an inquisitive dog blew warm and nervous on her neck; she could feel her skin broiling a little in the heat and hear the small exhausted wawa of the expiring waves” [14, 36], “The Mediterranean world was less silent now that she knew the studio was there” [14, 54].

Також, музика відіграє одну з ключових фонів в романі, створюючи певну атмосферу спокою та задоволення.

Наприклад, “There were whispers and soft voiced and, apparently from afar, the gentle tremolo of a small organ” [14, 52]. “From down there somewhere ascended a faint sound of dance music” [14, 183].

Широко використовуються позначення

відсутності тиші, зокрема, *still, silent, silence*. Особливо, коли йдеться мова про опис вечірнього чи нічного пейзажу, тишу моря.

Наприклад, “... silence of the storm ceasing woke him about three o’clock and he went to the window” [14, 184]. “But once back in the compartment a silence fell over them like the silence in the restaurant across from the Luxembourg” [14, 194].

Крім того, характеристика тиші іноді змінюється на протилежне. Наприклад, “She started; and with a silent laugh he continued, “You see how silly this is? I’d rather talk to some man in your family” [14, 186].

На противагу вживаються також позначення гучності звуку такі як *loud, noisy, quiet*. Наприклад, “When he had gone, beach and bay were quiet for an hour” [14, 33], “The girls rushed out on the balcony and presently their voices struck a loud treble over the din” [14, 318].

Отже, характерним для Ф. Фіцджеральда є використання різноманітних звукопозначень для вираження загальної характеристики зовнішньої та емоційного стану Діка Дайвера, зокрема, письменник підкреслює основні характеристики голосу Діка: *low voice, his voice with some faint Irish melody*.

Насиченість тексту тактильною лексикою в романі “Ніч лагідна” досить значна, адже в романі використовується 195 вживань різних лексичних одиниць, які відносяться до тактильної лексики. Позитивну конотацію несе *warm*: “A thin warm rain was falling on the new scrubby woods and underbrush ...” [14, 86], “... Dick stood sweating in the warm twilight, considering” [14, 137], “He shaved, lay for an hour in a warm bath and had breakfast” [14, 233].

Cool також несе позитивну конотаційну оцінку, особливо коли нестерпна спека літнього сонячного дня змінюється на легку прохолоду.

Наприклад, “Simultaneously the whole party moved toward the water, super-ready from the long, forced inaction, passing from the heat to the cool with the gourmandize of a tingling curry eaten with chilled white wine” [14, 101]. “Doctor Richard Diver and Mrs. Elsie Speers sat in the Cafe des Alliees in August, under cool and dusty trees” [14, 190].

Dry, взагалі, є нейтрально-оцінним, але воно набуває негативного значення в поєднанні *dry blood*: “His ear was full of dried blood from la Tour de Pelz, where he had sprinted under the impression that he had sprinted under the impression that he was a spoiled athlete” [14, 175].

Cold має негативну оцінку у всіх вживаннях: “You better souse head in cold water”, Abe suggested” [14, 73]. “Suddenly his blood ran cold as he realized the content of Coollis’s confidential

monologue” [14, 115]. “... at the station he saw a star he knew, and a cold moon bright over Chesapeake Bay” [14, 231].

Позитивно оцінними в тексті роману Ф. Фіцджеральда “Ніч лагідна” є також слова *tender, soft, fragile*. Зокрема, автор часто вживає слово *tender*, навіть в самій назві роману Ф. Фіцджеральд використовує саме тактильну лексику.

Наприклад, “... in the early morning he broke in upon her confusion before it could form, with words of tenderness and protection ...” [14, 194]. “His intuition rilled out of him as tenderness and compassion – he could only take the characteristically modern course, to interpose – he would get a nurse from Zurich, to take her over to-night” [14, 218].

“М’якість” присутня у всіх її значеннях. Письменник підкреслює м’якість ночі, людської шкіри, погляду людини, тощо. Наприклад, “But the diffused magic of hot sweet South had withdrawn into them – the soft-pawed night and the ghostly wash of The Mediterranean far below – the magic left these things and melted into the two Divers and became part of them” [14, 64]. “Past them figures ran and scrambled, the younger ones shoving each other from sleds and runners, landing in the soft snow...” [14, 204]. “His glance fell soft and kind upon hers, suggesting an emotion underneath; their glances married suddenly, bedded, strained together” [14, 334].

Негативно-оцінні слова *hot, heat, ice, chill, wet, solid, damp, slippery* присутні в їх словниковому значенні, але також набувають й інших оцінних конотацій в контексті роману “Ніч лагідна”. Зокрема, поєднання *chilled white wine* має позитивне значення “прохолодне біле вино”, яке вгамовує спрагу: “Simultaneously the whole party moved toward the water, super-ready from the long, forced inaction, passing from the heat to the cool with the gourmandize of a tingling curry eaten with chilled white wine” [14, 50].

Також, такі словосполучення як *damp grass, tender damp, faint heater* мають позитивну конотаційну характеристику. Зокрема, “he remembered once when the grass was damp and she came to him on hurried feet, her thin slippers drenched with dew” [14, 227].

Часто використовується поєднання *wet eyes*, яке вживається для того, щоб показати хиткий емоційний стан людини.

Наприклад, “... he was thankful to have an existence at all, if only as a reflection in her wet eyes” [14, 183].

В цілому можна відмітити, що тактильна лексика використовується у повній відповідності з їх традиційним “силовим полем”.

Отже, аналіз використання сенсорної лексики в романі “Ніч лагідна” Ф. Фіцджеральда показав, що сенсорна лексика відіграє значну роль в створенні художньої образності, розкритті тем та авторських ідей. Як відомо, більшу частину інформації людина набуває через органи чуття, що об’єднуються в її сенсорну систему. Текст виступає фіксатором, а згодом актуалізатором перцептивної інформації, набутої автором.

У художньому тексті дійсність, яка відтворюється творчою свідомістю письменника, відтворюється в образах. Саме в образі сконцентрована смислова і естетична інформація художнього тексту, і намагання проникнути в неї треба починати з пошуку образу. Образи створюють можливість передавати читачу те особливе бачення світу, яке закрите у тексті і належить авторові, герою та іншим персонажам й характеризує їх. Потрібно розглядати два рівня образу: 1) за кожним словом стоїть образ, але лише комунікативний аспект відрізняє художній образ від образів нижчих рівнів; 2) за кожною одиницею сенсорної лексики стоїть чуттєвий образ – образ нижчого рівня, і лише в художньому тексті ця мовна одиниця стане засобом пізнання художньої образності. Чуттєвим образом називають конкретно-чуттєву даність предмета відображення, тобто те нормальне уявлення, в якому відображується реальність постає. Чуттєві образи імітують авторське сприйняття світу через перцепцію його окремих характеристик, співвідносяться з роботою органів чуттів автора та передаються мовними засобами.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. З поняттям образності тісно пов’язане поняття конотації, що являє собою емоційно-експресивний компонент слова. Через конотації передається велика частина емоційно-експресивної інформації, а також будь-який вид конотацій є засобом підвищення естетичної цінності мови, а, як наслідок, й образності в широкому розумінні. Відправним пунктом аналізу втілення автором художньої образності є лексика чуттєвого сприймання.

Можемо зазначити, що на проведення аналізу сенсорної лексики в романі Ф. Фіцджеральда “Ніч лагідна” та її роль у створенні художньої образності підштовхнула саме назва твору. Автор уже в самій назві роману визначає можливість вживання лексики чуттєвого сприйняття.

Звукопозначення в романі Ф. Фіцджеральда представлені 120 вживаннями лексичних одиниць, які різняться своєю семантичною структурою. Вони відіграють в романі роль посилення

РОЛЬ СЕНСОРНОЇ ЛЕКСИКИ У СТВОРЕННІ ХУДОЖНЬОЇ ОБРАЗНОСТІ В РОМАНІ Ф.С. ФІЦДЖЕРАЛЬДА “НІЧ ЛАГІДНА”

образності подій, що описуються, характеристики героїв, а також передають імпліцитно авторське ставлення до них.

Також, в романі використовується 195 вживань різних лексичних одиниць, які відносяться до тактильної лексики, і які мають різноманітну конотацію. В цілому можна відмітити, що тактильна лексика використовується у повній відповідності з їх традиційними “силовим полем”. Таким чином, ми виявили характер емоційно-експресивних, оцінних та інших текстуальних конотацій одиниць сенсорної лексики, основні принципи використання даної лексики як засобу створення художньої образності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белова А.Д. Языковые картины мира в рамках когнитивно-дискурсивной парадигмы. *Культура народов Причерноморья*. 2002. № 29. С. 17–23.

2. Белова А.Д. Категоризация и концептуализация знаний в теоретической и прикладной лингвистике. *Лингвистика XXI столетия: нові дослідження і перспективи. НАН України. Центр наукових досліджень і викладання іноземних мов*; редкол. А. Д. Белова (гол. редактор) та ін. Київ. 2007. С. 24–34.

3. Волошина О.В., Станішевська В.В. Теоретичні основи дослідження сенсорної лексики як засобу створення художньої образності в романі Ф.С. Фіцджеральда “Ніч лагідна”. *Modern directions of scientific research development. Proceedings of the 8th International scientific and practical conference*. BoScience Publisher. Chicago, USA. 2022. С. 761–770.

4. Волошина О.В., Соколовська М.С. Конотативні властивості сенсорної лексики. *Філологічні студії: Збірник наукових статей*. Вип. 5. Видавництво Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського. Вінниця, 2007. 421 с.

5. Волошина О.В. Кравчук Л.В. Актуальність вивчення іноземної мови в умовах глобалізації освітнього простору. *Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мільтилінгвальному просторі: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф.* 22 листопада 2018 р. Вінниця, 2018. С.22–24.

6. Волошина О.В. Засоби створення художньої образності в романі Ф.С. Фіцджеральда “Ніч лагідна”. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство)*. 2013. № 17. С. 172–177.

7. Волошина О.В. Роль сенсорної лексики у

створенні художньої образності (на матеріалі англійської прози): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови”. Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ. 1994. 24 с.

8. Гулько І.В., Волошина О.В. Практичне застосування ділової гри при вивченні іноземної мови в умовах навчально-науково-виробничого комплексу “Всеукраїнський науково-навчальний консорціум”. *Науковий журнал “Інноваційна педагогіка”*. 2021. Вип. 35. С. 17–21.

9. Ільченко О.М. Етикет англословного наукового дискурсу: монографія. Київ, 2002. 288 с.

10. Кравець Р.А. Педагогічна технологія формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі на заняттях іноземної мови. *Молодий вчений*. 2017. № 1. С. 444–447.

11. Семашко Т.Ф. Перцептивний і неперцептивний зміст етнокультурних стереотипів смакового модусу сприйняття. *Одеський лінгвістичний вісник*. 2015. № 6. С. 75–79.

12. Семашко Т.Ф. Етностереотипи тактильного модусу сприйняття: динаміка становлення. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Філологія*. Вип. 17 (1). 2015. С. 39–42.

13. Телекало Н.В. Інновації в науці та освіті: виклики сучасності. *Інновації в науці та освіті: виклики сучасності: зб. наук. есе учасників стажування для освітян*. Варшава. 2018. С. 169–171.

14. Фіцджеральд Ф.С. Ніч лагідна: роман. Москва, 1983. 400 с.

REFERENCES

1. Belova, A.D. (2002). Jazykovye kartiny mira v ramkah kognitivno-diskursivnoj paradigmy [Language pictures of the world within the framework of the cognitive-discursive paradigm]. *Culture of the peoples of the Black Sea*, no. 29, pp. 17–23. [in Russian].

2. Belova, A.D. (2007). Kategorizacija i prikladnoj lingvistike [Categorization and conceptualization of knowledge in theoretical and applied linguistics]. *Linguistics of the XXI century: new research and perspectives*, pp. 24–34. [in Ukrainian].

3. Voloshyna, O.V. & Stanishevskaya, V.V. (2022). Teoretychni osnovy doslidzhennia sensornoi leksyky yak zasobu stvorennia khudozhnoi obraznosti v romani F.S. Fitzdzheralda “Nich lahidna” [Theoretical foundations of the study of sensory vocabulary as a means of creating artistic imagery in the novel F.S. Fitzgerald’s “Gentle Night”]. *Modern directions of*

- scientific research development*. Proceedings of the 8th International scientific and practical conference. BoScience Publisher. Chicago, pp. 761–770. [in English].
4. Voloshyna, O.V. & Sokolovska, M.S. (2007). Konotatyvni vlastyivosti sensoinoi leksyky [Connotative properties of sensory vocabulary]. *Philological studies*. no. 5, 421 p. [in Ukrainian].
5. Voloshyna, O.V. & Kravchuk, L.V. (2018). Aktualnist vyvchennia inozemnoi movy v umovakh hlobalizatsii osvithnoho prostoru [Actuality of study of foreign language is in the conditions of globalization of educational space]. *Current problems of philology and methods of teaching foreign languages in the modern multilingual space (Ukraine, Vinnytsia, November 22, 2018)*, Vinnytsia, pp. 22–24. [in Ukrainian].
6. Voloshyna, O.V. (2013). Zasoby stvorennia khudozhnoi obraznosti v romani F.S. Fitsdzheralda “Nich lahidna” [Means of creating artistic imagery in the novel by F.S. Fitzgerald’s “Gentle Night”]. *Scientific notes Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsyubynsky. Series: Philology (Linguistics)*, no. 17, pp. 172–177. [in Ukrainian].
7. Voloshyna, O.V. (1994). Rol sensoinoi leksyky u stvorenni khudozhnoi obraznosti (na materialii anhliiskoi prozy) [The role of sensory vocabulary in the creation of artistic imagery (based on English prose)]. *Extended abstract of candidate’s thesis. Kyiv National University named after Taras Shevchenko*. Kyiv, 24 p. [in Ukrainian].
8. Hunko, I.V. & Voloshyna, O.V. (2021). Praktychne zastosuvannia dilovoi hry pry vyvchenni inozemnoi movy v umovakh navchalno-naukovo-vyrobnychoho kompleksu “Vseukrainskyi naukovo-navchalnyi konsortsium” [Practical application of business game in the study of a foreign language in the educational-scientific-industrial complex “All-Ukrainian scientific-educational consortium”]. *Scientific journal “Innovative pedagogy”*, no. 35, pp. 17–21. [in Ukrainian].
9. Ilchenko, O.M. (2009). *Etyket anhломovnoho naukovooho dyskursu* [Etiquette of English scientific discourse]. Kyiv, 288 p. [in Ukrainian].
10. Kravets, R.A. (2017). Pedahohichna tekhnolohiia formuvannia polikulturnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv ahranoi haluzi na zaniattiakh inozemnoi movy [Pedagogical technology of forming of political and cultural competence of future specialists of agrarian industry is on employments of foreign language]. *A young Scientist*, no. 1, pp. 444–447. [in Ukrainian].
11. Semashko, T.F. (2015). Pertseptyvnyi i nepertseptyvnyi zmist etnokulturnykh stereotypiv smakovoho modusu spryiniattia [Perceptual and non-perceptual content of ethnocultural stereotypes of taste mode of perception]. *Odessa Linguistic Bulletin*, no. 6, pp. 75–79. [in Ukrainian].
12. Semashko, T.F. (2015). Etnostereotypy taktynoho modusu spryiniattia: dynamika stanovlennia [Ethnostereotypes of tactile mode of perception: dynamics of formation]. *Scientific Bulletin of the International Humanities University. Philology*, no. 17 (1), pp. 39–42. [in Ukrainian].
13. Telekalo, N.V. (2018). Innovatsii v nauksi ta osviti: vyklyky suchasnosti [Innovations in science and education: modern challenges]. *Innovations in science and education: modern challenges: coll. Science. essays of interns for educators*, Warsaw, pp. 169–171. [in Polish].
14. Fitsdzherald, F.S. (1983). *Nich lahidna* [Tender is the night]. Moscow, 400 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 23.11.2021

“Всі ми стоїмо на одній сцені великого світу, і що б в ньому не здійснювалося, стосується нас усіх”.

Ян Амос Коменський
чеський теолог, педагог

“З усіх дарів провидіння самий милосердний і дорогоцінний – наше незнання того, що нас чекає попереду”.

Артур Конан Дойл
британський письменник

